

Simera Kömürcüleri			
Yerleşim Birimi	Müslümanlar	Gayr-i Müslimler	Toplam
Halazara	9	-	9
Keşka	-	3	3
Taysa	4	-	4
Balayıya	-	4	4
TOPLAM	13	7	20

Madenler açısından kömür kadar önemli bir diğer malzeme tomruktu. İhtiyaç duyulan bu levazımın temini tıpkı kömürde olduğu gibi kaza ahali-since sağlanmıştı. Tomrukçuların mevcutları fazla olmamakla birlikte *edâ-yı hidmet eyledikçe avâriz-ı divaniye ve tekâlif-i 'örfiyyeden muaf olmak üzre*⁶³ denildiğinden, muaf oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4. 1643 Yılında Gümüşhane Kazası'nda Tomrukçular

Canca Tomrukçuları			
Yerleşim Birimi	Müslümanlar	Gayr-i Müslimler	Toplam
Edre	10	33	43

Kurom Tomrukçuları			
Yerleşim Birimi	Müslümanlar	Gayr-i Müslimler	Toplam
Harşere	21	14	35
İstavri	6	32	38
Toplam	27	46	73

Simera Tomrukçuları			
Yerleşim Birimi	Müslümanlar	Gayr-i Müslimler	Toplam
Hasköy	10	9	19

Kaza bünyesinde askerî statüye sahip olan derbenciler ve köprücüler vardı. Derbenciler, dağlık bölgelerde geçitleri korurlar ve geçenlerin selametini sağlarlardı. Önemli ticaret ve askerî kavşak noktaları ile dağların geçit verdiği yerler derbend mahalleleriydi⁶⁴. Gümüşhane stratejik açıdan olduğu kadar madenlerden dolayı iktisadî ehemmiyete sahip olduğundan derbenciler istihdam edildiler. Gümüşhane'nin dağlık yapı göz önüne alındığında önemli geçit noktalarındaki köyler, derbenci olarak görevlendirildiler. Maden yollarının mesuliyeti onlara aitti. ... *Akçakal'a ahalisi zikr olunan Kurom madenin yollarına hidmet itmekle taahhiüd itmeğın ve taahhiüdleri hüccet olınub ol-vechile hidmet itmeleri mirîye ve fukaraya nafi olmakla hidmetlerinde taziratları olmadıkça*

63 BOA. MAD. 644, s.29.

64 Engiz Orhonlu, *Osmanlı İmparatorluğunda Derbend Teşkilatı*, İstanbul 1990, s.10.